

Prameny práva, právní norma, právní vztahy

Právnická fakulta MU | JUDr. Martin Hapla, Ph.D.

Prameny práva

Co jsou to prameny práva?

- Materiální prameny práva
- Formální prameny práva
- Psané prameny práva
- Nepsané prameny práva
- Absolutní závaznost
- Argumentační závaznost

Jaké jsou druhy formálních pramenů práva?

- Právní předpis
- Normativní smlouva
- Precedent a judikát
- Právní obyčej
- Právní princip
- Doktrína
- Právní appendixy neprávních informací

Právní předpis

- Formální znaky
 - Procedura přijetí, publikace
- Materiální znaky
 - Normativita, obecná závaznost
- Právní předpis vs. NPA
 - NPA primární a sekundární
 - NPA původní a odvozené

Normativní smlouva

- Rozdíl mezi normativní smlouvou a právní předpisem
 - Konsenzus
- Druhy normativních smluv
 - Mezinárodní:
 - a) otevřené, polootevřené, uzavřené;
 - b) prezidentské, vládní, resortní;
 - c) mírové, válečné.
 - Vnitrostátní: kolektivní (podnikové, vyššího stupně) a veřejnoprávní (koordinační, subordinační)

Precedent a judikát

- Co je to precedent?
- Ratio decidendi a obiter dictum
- Stare decisis
- Závaznost judikatury v právu ČR

Právní obyčej

- *Usus longaevus*
- *Opinio iuris*
- Uznání právního charakteru obyčeje státem
- *Desuetudo*

Právní princip

- Co je právní princip?
- Právní princip vs. právní obyčej
- Právní princip vs. hodnota
- Právní princip vs. právní pravidlo

Doktrína

- Komentáře k právním předpisům, vědecké monografie, odborné články, učebnice apod.
- Nemají absolutní závaznost

Právní appendixy neprávnických informací

- Náboženská díla
- Krásná literatura

Právní norma

Pojem právní normy

- Norma vyjadřuje to, co má být.
- Materiální znaky právní normy: obecnost, regulativnost, právní závaznost, vynutitelnost státní mocí
- Formální znaky: náležitá publikace, vydání oprávněným subjektem
- Prvky právní normy: subjekt, objekt, obsah
- Struktura právní normy: hypotéza, dispozice, sankce

Právní vztah

Co je to právní vztah?

- Společenský vztah dvou nebo více subjektů, které mají vzájemná subjektivní práva a povinnosti
- Regulativní, volní a individuální charakter
- Předpoklady právního vztahu: právní norma, právní skutečnost
- Prvky právního vztahu: subjekt, objekt a obsah

Jaké jsou druhy právních vztahů?

- Relativní a absolutní
- Dvoustranné a vícestranné
- Statusové a obligační

Předpoklady právního vztahu: právní skutečnosti

Druhy právních skutečností

- Volní a mimovolní
- Právem aprobované a právem reprobované

	Volní	Mimovolní
Právem aprobované	Právní jednání	Právní událost
Právem reprobované	Protiprávní jednání	Protiprávní stav

- Skutečnosti, které je třeba dokazovat, a skutečnosti, které není třeba dokazovat (notorické skutečnosti, právní domněnky vyvratitelné a nevyvratitelné, právní fikce)

Právní jednání

- Konstitutivní akt aplikace práva
- Právní úkon (v NOZ právní jednání)
 - Může být učiněn komisivně a omisivně, výslovně a konkludentně
 - Náležitosti subjektu, vůle, projevu vůle a obsahu
- Druhy právních úkonů
 - Jednostranné, dvoustranné a vícestranné
 - Formální a neformální
 - Volní a reálné
 - Adresné a neadresné
 - Úplatné a bezúplatné

Neplatnost právního jednání

- Absolutní a relativní neplatnost
- Úplná a částečná neplatnost
- Promlčení a prekluze

Protiprávní jednání

- Veřejnoprávní delikty: trestné činy, správní delikty
- Soukromoprávní delikty: disciplinární delikty, ostatní soukromoprávní delikty

Prvky právního vztahu:
subjekt, objekt, obsah

Subjekt právního vztahu

- Fyzická osoba, právnická osoba (soukromoprávní, veřejnoprávní), stát
- Způsobilost k právům a povinnostem (NOZ: právní osobnost)
- Způsobilost k právnímu jednání (NOZ: svéprávnost)
- Způsobilost k protiprávnímu jednání

Objekt právního vztahu

- Věc: hmotná a nehmotná, movitá a nemovitá, zužitelná a nezužitelná, zastupitelná a nezastupitelná, genericky a individuálně určená, jednotlivá a hromadná, dělitelná a nedělitelná
- Zvíře
- Výsledky tvůrčí duševní činnosti
- Chování a jeho výsledky
- Hodnoty lidské osobnosti
- Hmotné objekty, které jsou živými tkáněmi

Obsah právního vztahu

- Subjektivní práva a povinnosti
- Subjektivní práva absolutní a relativní, pozitivní a negativní, pozitivní a přirozená, individuální a skupinová
- Právní povinnosti absolutní a relativní
- Facere, dare, omittere, pati

Děkuji za pozornost.